

Paljon vartijat

JARI AALTO

Opettajanurani alkupäässä itähelsinkiläiset äänestäjät nostivat Tony Halmeen eduskuntaan. Tuota pikaa kaupungin historian ja yhteiskuntaopin opettajat kutsuttiin opetusvirastoon kriisipalaveriin. Tilaisuudessa meitä muistutettiin opettajan velvollisuudesta puolustaa oppitunneillaan Suomen laillista yhteiskuntajärjestystä fasismia tai totalitarismia vastaan. Muotoilut herättivät suurta hilpeyttä kuulijoiden keskuudessa, sillä pidimme äänestäjien aktiivisuutta Halmeen kannanottoja tärkeämpänä viestinä. Nyt asenteeni tällaisia palavereja kohtaan olisi ehkä toinen eräiden lähimenneisyyden tapausten vuoksi.

Annoin taannoin haastattelun tapauksesta, jossa kollegaamme arvosteltiin hänen säilyttyään oppilaitaan ja muita paikkakuntalaisia pakolaisten aiheuttamilla uhilla. Totesin silloin, kuten nytkin, ettei opettajan tehtävä ole provosoida opiskelijoita muuttamaan käsityksiään tai toimintatapojaan. Tietojeni mukaan kyseinen opettaja väisti mahdolliset seuraukset kertomalla noudattavansa opetuksessaan Suomen lakia. Tämän opettajan laintuntemuksesta en tietenkään osannut sanoa toimittajalle mitään, mutta kehotin kaikkia vastuunsa tuntevia opettajia kirkastamaan opiskelijoille niitä säädöksiä ja laajasti tunnustettuja arvoja, jotka velvoittavat jokaista meistä ihmisoikeuksien ja demokraattisten prosessien kunnioittamiseen.

Kaksi tuntia jutun julkaisemisen jälkeen sain työsähköpostiini omituisen viestin, jonka päätarkoituksena lienee ollut suuni tukkiminen. Koska viesti ei sisältänyt suoria uhkauksia, minua kehoitettiin jättämään asia sikseen. Ehkä tämäkin teksti olisi jäänyt kirjoittamatta, ellen olisi tulkinnut viestiä osaksi laajempaa vyörytystä, joka mielestäni on jo syövyttänyt jälkensä yhteiskunnalliseen

keskusteluun. Enkä puhu nyt pelkästään mediajulkisuutta saaneista kannanotoista, joissa avoimesti kaivetaan maata oikeusvaltion alta. Olen ollut pelkästään tänä syksynä useassa tilaisuudessa, jossa tolkullisena pitämäni vaikuttaja on halunnut nähdä perustuslain positiivisen yhteiskunnallisen tai taloudellisen kehityksen esteenä. Välttämättömiksi esitetyt uudistukset pitäisi tehdä pikaisesti poikkeamalla tarpeen tullen sovituista pelisäännöistä. Se olisi lyhytnäköistä. Poliittiset pikavoitot voivat käydä meille kalliiksi.

Monet puheenvuoroista tuntuivat perustuvan viestin jatkuvaan toistoon, käsitteiden hämärtämiseen ja toisinajattelijoiden leimaimiseen - kaikki tuttuja ilmiöitä sosiaalisesta mediasta. Ehkäpä julkisen viestinnän asiallisuus alkaa väistyä ja jyrkkä vastakkainasettelu valtaa tilaa. Vaatimattomaksi esimerkiksi käynee lukion tuntijakopäätökseen liittynyt rummutus, johon osallistuneet pitivät opettajajärjestöjen kuulemista tarpeettomana, niiden vaikuttamiskeinoja tuomittavina ja luottamushenkilöitä tietämättöminä oman edun tavoittelijoina. Äskettäisillä Valtakunnallisilla lukiopäivillä HYOL asetettiin julkisesti häpeäpenkkiin, koska kannatimme historian ja yhteiskuntaopin pakollisuutta yleissivistävässä lukiossa. Olemme puhujan mukaan osoittaneet aktiivisuudellamme epäluottamuksemme Hakaniemenrantaa kohtaan. Enpä usko. Mielestäni juuri luottamuksen ilmapiirissä voi olla julkisesti eri mieltä vaikkapa opetuksen järjestämisestä. Käsittääkseni maassa valitsee edelleen suurenmoinen yksimielisyys itse tavoitteista, kuten nuorten luottamuksen vahvistamisesta demokratiaan, kansalaisyhteiskuntaan ja ihmisoikeuksiin.

Kirjoittaja on HYOL ry:n hallituksen puheenjohtaja.